

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 6. De interesse per quod maxime excludi censetur vsuræ malitia,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

tionis, peccatum esse: ca sane absolute non esset peccatum: sed tam licita esset quam emptio & venditio. Nam in emptione & venditione saepe est, tam fraus quam oppressio: nec tamen propterea quisquam dixit inquam emptio & venditionem esse peccatum. Secunda est, Molinæus peius sentit de hac materia, quam ipsi Gentiles. Nam vt omittam alios, quorum meminit Couar. in lib. 3. var. res. tit. 1. num. 5. Aristoteles lib. 1. polit. cap. 7. agnoscit vsuram esse peccatū, & contra naturæ legem. Addens optimā rationem; quia contra rationem est exigere à re sterili fructum & partū. Sed pecunia, sua natura est sterilis, nihil que parit nisi accedat industria humana; quæ cum sit illius qui accipit mutuo, nõ autē eius qui dat; ille, nõ autem hic, potest ex ea lucrū percipere.

Tertia est D. Thomæ, 2. 2. quæst. 79. art. 1. Pecunia res est quæ vsu cõsumitur sicut vinum: quia vt potu vinum, sic distractione, quæ est illius principalis vsus, pecunia perit proprio domino. Sed in rebus quæ vsu consumuntur, vsus ipse non distinguitur à domino: adeo ut nihil accipi possit pro vsu, postquã iustū pretium solutū est pro eorū dominio. Id quod patet exemplo: quia aperte iniustū esset, si quis cum iustum pretium acceperit pro vino, aliud pro vini vsu accipiat. Quare nihil sumi potest pro vsu pecuniæ postquam translatum est illius dominium in alium: sicut fit in mutuo, quod est rei propriæ alienatio, prout nomen ipsum indicat, cum in mutuum dicitur ex eo, quod meum, fiat tuum.

Quarta ratio est, Etiam si vsus pecuniæ distingueretur à pecunia, & esset res quæ seorsim vendi posset sicut vendi potest fructus vaccæ retento illius dominio: adhuc nihilominus vsura esset illicita. Nam quando venduntur fructus rei fructifera, ea est natura talis venditionis, vt si pereat res ipsa, cuius est fructus, nihil possit amplius accipi pro eius fructu: quia pereit re, perit fructus & vsus rei: nec pro eo quod perit, aliquid potest iuste accipi. At vero in vsura, etiam si pereat pecunia mutuo accepta: nec accipiens vsus sit illa: aut certe sic vsus sit, vt nihil omnino lucrifecerit, obligatur ad restitutionem totius eiusdem pecuniæ acceptæ, & ad solutionem pretij pro lucro, tanquam illius fructus; cum tamen nullum protulerit. Quare vsura non potest ab iniquitate ex eo excusari, quod rationem quandam habeat venditionis fructuum, reddituumve.

Quinta ratio, Fatetur ipse Molinæus, quod vsura sit illicita, quando mordetur proximus, seu lædatur contra charitatem. At in omni vsura proximus contra charitatem læditur in rebus suis. Probatur: quia in ea ex lucro, quod proximus acquisiuit vsu pecuniæ, cuius dominium per mutuum adeptus est, partem capit vsurarius; quantumuis eiusdem pecuniæ dominium à se per mutuum abdicauerit: neque ea vsus sit ad lucrandum, aut se vlli periculo exposuerit: quod quidem iniuriam est & læsionem proximi; cum inde plerumque contingat, vt principalis causa, id est, mutuatarius qui negotiatur ex pecunia, nihil plane cõsequatur. Imo si sortem amittat, nec quidquam lucretur; debeat nihilominus mutuum acceptum ac et lucrum expectatū soluere; in quo cernitur proximi læsio valde iniuriosa: vt pote quia ille qui nulli se periculo exponit, neque damnum sentire potest, sentit commodum & lucrum, etiam sine labore. Ille autem qui laborat non sentit commodum: nisi se damno exponat. Quod adeo est contra rationem, vt pro regula habeatur (quæ est ff. De reg. iuris in 6.) Eum qui sentit onus, sentire etiam debere commodum, & e contra. Ex qua etiam intelligitur, quod si ille qui mutuat, voluerit se quoque exponere damno, sicut ille qui negotiatur: potest etiam iuste fieri particeps lucris: prout suo loco exponetur cum de societate in sequenti libro 25. agetur. Molinæi autem argumenta facile erit soluere ex supradictis: nec ea quid amplius probant, quam mutuationem rem esse commendatam in sacris literis. Neque esse illicitum urgente necessitate, ab vsurario urgente vsuras mutuum accipere: In quibus illi non aduersamur.

CAPVT VI.

De interesse per quod maxime excludi censetur vsuræ malitia.

SVMMARIVM.

62. Licetum esse capere interesse.

- 63. Quid significetur per interesse.
- 64. Vtrum interesse distinguitur.
- 65. Interesse petibile, quoddam est intrinsecum, & quoddam extrinsecum.
- 66. Quid generaliter sit petibile interesse; quidque specialiter.
- 67. Specialiter (qua ratione est huius loci propriū) quoddam dicitur lucri cessantis, & quoddam damni emergentis.

Licetum esse capere interesse ab eo, cuius causa incurritur in aliquo negotio, certum est ex iure canonico in cap. Si quis, 12. qu. 2. in cap. Constitutis, De procuratoribus: in cap. fin. De iis quæ vi: in cap. Dilecti de foro competentis: in cap. Peruenit, De fideiusforibus, & in cap. Sacro De sententia excomm. ideoque ipsum solet in hac materia considerari, tanquam circumstantia per quam malitia vsuræ excluditur: sicut per defensionem propriæ vitæ, cum moderamine inculpatae tutelæ, tollitur malitia homicidij, quo iniuste occiditur. Vbi aduerte, quod ex Medina habet Petr. à Nauar. in lib. 3. De res. cap. 2. num. 185. & 186. vsuram sumptam simpliciter, vt nihil aliud importat quam lucrum ultra sortem occasione mutui, nec bonam de se esse, nec malam, sed ex adiecta circumstantia causæ. Itaque mala est cum lucrum accipitur ob solum mutuum, quia causa est iniusta: non autem cum ob interesse, aliamve causam iustam.

Quid autē dicatur interesse, potest familiariter declarari dicendo quod Alphonso à Neapoli in tract. De vsuris, quæst. 18. num. 1. quod sit amissio alicuius temporalis boni iuste obtinendi: sic appellata, quia ille qui tale bonum amittit, dicere potest sua interesse illud perdere. Additur vero, iuste obtinendi: quia amissio boni iniuste obtinendi, nõ constituit interesse proprie dictum. Vnde nec in iudicio actio datur pro eo recipiendo, iuxta legem. Itaque fullo, ff. De furto; vbi ratio ea redditur, quod nemo de improbitate sua consequatur actionem.

Diuidi vero potest interesse, vt idē Alphonso latius persequitur num. 14. & aliquot sequentibus, in inestimabile & æstimabile; iuxta duplex scilicet boni temporalis genus. Quoddam enim est pretio seu pecunia inestimabile, vt hominis liberi vita, ex lege 1. §. Sed cū liber homo, ff. De his qui esuiderint vel deiecerint. Quoddam vero est pretio æstimabile, vt vinum, frumentum, domus, ager, &c. in illiusque amissione cõsistit interesse inestimabile; & in huius amissione, cõsistit interesse æstimabile. Quod rursus diuiditur in non petibile, & petibile. Illudque est quod incurritur sine alicuius facti iniusto, vel cessatione iniusta: cuius exemplum habetur in lege, Proculus, ff. De damno infecto: vbi statuitur, interesse non posse peri, si iuxta mœdificia habeas, & ea iure tuo altius tollas; aut in vicino agro tuo cuniculum facias, vel fossam, & illinc obsecurentur domus & mœdificia, aut hinc aqua in meum fundum influere impediatur.

Petibile vero interesse est, quod incurritur propter alicuius factum iniustum, vel cessationem iniustam: de quo tantū est in præsentia sermo: contingitque aliquando intra rem, & dicitur intrinsecum; quod quando extra rem, & dicitur extrinsecum. Vtriusque modi exemplum habetur ex lege Si sterilis, De actionibus empti & venditi. Prioris quidem, mutuo dedi tibi frumentum, aut vinum reddendum calendis Aprilis, nec reddidisti, illiusque pretium auctum est vsque ad Augustum; teneris ratione interesse, soluere mihi quanti plurimi valuit à tempore iniustæ moræ, ex lege Vinum ff. Si certum petatur. Quod quidem interesse, dicitur intra rem esse, eo quod immediate procedat ex re, id est, ex frumento tanquam fructus & partus quidam illius. Posterioris vero modi exemplum est; si fœnum à me tibi mutuo datum non restituiti tempore præstituto, & ideo equi mei fame perierunt; tale enim interesse extra rem est, cum non profuierit ex ea: nec enim fœnum, sed fames talem mortem intulit.

Atque prætermisiss (Nauarri imitatione in cõment. De vsuris, num. 40.) subtilitatibus de definitione, & diuisione ac subdiuisionibus istiusmodi interesse, quibus ipsam ex parte obscurari idē Nauarrus ait. cõtēri erimus, & sufficere potest ad neg. iuris institutum, dicere interesse petibile sumptum generaliter esse id, quod quis perdidit de suis rebus; quia illud quod dari vel fieri debuit, non est suo loco, vel tempore, vel alias vt debuit, datum vel factum. Specialiter vero sumptum, & vt ad

hunc

hunc locum proprie spectat, scilicet, quod mutans perdit de suis rebus, aut definit lucrari eo quod mutuet, aut eo quod ad præstitutum diem non solvatur mutuum.

67. Etque ratione distingui, quod vnum sit damni emergentis, & alterum lucri cessantis. Quorum prioris exemplum est: Habeo pecunias quibus reficiam domum ne corruat: aut quibus volo æstate triticum emere in totius anni alimentum familiae meae, aut pecoribus emere pabulum, aut me ære alieno liberare; quas pecunias tibi dedi mutuo, & ad præstitutum diem restituis: unde fit vt domus mea corruat, vel triticum duplo carius emam, vel pecora mea fame pereant, vel creditoribus meis solviam interesse; vel res meas viliori pretio vendere compellat ad soluendum creditoribus: tale damnum ex mutuo secutum dicitur interesse damni emergentis. Posterioris vero exemplum est: sum mercator habens pecunias quibus volo ad negotiandum, mercem emere; & tu eas à me acceptas mutuo, non restituis tempore præfixo, ideoque cessat lucrum facere; quæ cessatio dicitur meum interesse lucri cessantis.

CAPVT VII.

De interesse damni emergentis.

SVMMARIVM.

- 68 De damno emergente ex mutuo, si ipsum sit incertum, non licet pacisci nisi sub conditione: si certum sit, licet pacisci a solute.
- 69 Quæ si damnum sit verosimile.
- 70 Extensio doctrinae tradita de interesse damni emergentis.
- 71 Conditiones quibus eadem limitatur.
- 72 De eo, quod oporteat damnum incurri precise, occasione mutui.
- 73 Conditione: duæ ex parte mutuatarij.
- 74 Alia duæ ex parte ipsius interesse.
- 75 Mutuarius non tenetur refarcire interesse damni emergentis, si nullum de eo præfixit pactum cum mutuat. re.
- 76 Tres casus excepti.
- 77 Mora in faciendâ solutione capitulis, quatenus inducat obligationem refarciendi interesse damni emergentis.

QUESTIO PRIOR.

An possit quis pacisci de interesse futuro damni emergentis, accipiendo pro eo pretium.

68. Ad huius explicationem aduertendum est: huiusmodi damnum futurum, triplex esse. Vnum certo futurum, alterum probabile seu verosimile, & tertium plane incertum. Quando igitur ipsum est omnino incertum, non potest de eo fieri pactum, nisi cum hac conditione: si damnum secutum fuerit. Nam res quæ non existimatur verosimiliter futura, vendi non potest, nisi sub hac conditione, si futura sit: quando quidem sine hac illa æquiparatur nõ futuræ. Quando vero ipsum est omnino certum: de eo sine usura pacisci licet, ex communi consensu Doctorum, quorum plures commemorat Alfonso à Neapoli, quæst. 19. concl. 1. quia ratio iustitiæ & æquitatis non postulat, nec patiatur vt quis ex beneficio mutui, damnum incurrat, in suisve rebus detrimentum propter alterum patiatur gratis.

69. Similiter quando ipsum omnino probabile verosimiliter est (etiam si forte nunquam contingat) vt Nauarr. in comment. De usuris num. 54. conditione 5. statuit argument. cap. In ciuitate De usuris licet aliquid accipere ratione probabilis periculi, cui mutui exponitur: tale enim est pecunia æstimabile, sicut & illud cui fideiussor se exponit soluendi capitales; pro quo pacisci, & pretium accipere potest ex cap. 2. & 3. De fideiussoribus. Itaque si ille qui pecuniam mutuat, volens restaurare domum quæ minatur ruinam, cogitur restaurationem differre ob mutuacionem, potest à mutuatario ultra sortem, id est, summam principalem, accipere ac retinere sibi aliquid ratione damni probabiliter futuri. Quanquam in eo casu non debet tantum accipere, quantum ille cui damnum certo contingeret. Nam incertitudo diminuit aliquid ex pretio damni emergentis, sicut & ex pretio lucri cessantis: vt post D. Thomam 2. 2. quæst. 62. art. 4. notat Sorus

lib. sexto de iust. & i. re quæst. 1. art. 3. in fine; inquit non licet integrale accipere, quantum in re futurum erat, sed quantum in spe, secundum coniecturalem prudentiam, verosimili.

70. Procedit autem doctrina hæc de damno emergente, quantumcunque mutuum datum fuerit sponte, & sine ulla vi: & quantumcunque terminus præfixus solutioni nondum effluxerit, cum damnum emerit. Nam tunc quoque locum habet generalis ratio, quod nemo teneatur cum damno proprio beneficium alteri præstare; nisi necessitas ad id ipsum compellat. Id quod Lilius Zecchi annotans in tract. De usuris cap. 5. in 8. casu, addit mutuatarium teneri tantum ad interesse propinquum, id est, teneri tantum ad solutionem damni, quod proxime emerit ex mutuo: non autem ad interesse remotum; id est, quod per intermedium propinquum, emergere potest mutuatari: alioquin enim procedi posset in infinitum in iis ad quæ refarciendâ mutuatarius teneretur; quod absurdum est. vt si res ob mutuum proxime amissa, sit galina, quæ peperisset, oua ex quibus generantur pulli, ex quorum pretio aliquid fructiferum emeretur, & ex fructibus productis aliquid aliud, & ita in infinitum; pro quibus pacisci, & pretium solvere, esset intolerabile; immo plane iniurium: cum vt habet D. Thomas 2. 2. quæst. 78. art. 2. ad 1. non debeat quis vendere id quod nondum habet, & à quo habendo potest multipliciter impediri. Idem patet per tradita ab Angelo Usura 1. §. 30. Quæ referentur in fine huius capituli.

Conditiones requisitæ vt inter. sse damni emergentis, excludat usuram mutui.

71. Ceterum vt licite accipi & retinere possit aliquid in compensationem interesse damni emergentis, aliquot conditiones requiruntur, quas post Conradum persequitur Medina in Cod. Derebus acquisitis per usuram, quæst. 3. Ex parte enim mutuatoris requiritur 1. (si iis auctoribus creditur) vt quoad lucrum ipse male aut saltem æque velit, suam sortem seruare (sicque damnum emergens euadere) quam mutuando aliquid ultra illam recipere ob interesse damni ex mutuo emergentis. Nam voluntas opposita includit voluntatem alicuius lucrum capiendi ex mutuo, quæ usuraria est. Dixi (si illis credendum est) quia non immerito obicit Nauarr. in Enchir. cap. 17. num. 212. & post ipsum, Petrus à Nauarr. lib. 3. De restit. p. 2. n. 300. quod talis voluntas non reddat acceptionem iniustam; cum iniustum non consistat in prauitate intentionis, sed in rebus quæ commutantur inæqualitate, quæ non cernitur in compensatione damni emergentis, aut lucri cessantis ex mutuo. Ad quod plenius intelligendum dicenda in seq. nu. 82. & 85. inuabunt.

72. Secundo requiritur vt mutuator precise occasione mutuacionis, damnum incurrat. Nam si incurrat alterius rei causa, vt propriæ negligentia, vel vanitatis, vel malitia; non erit interesse, de quo hic agimus, damni emergentis ex mutuo. Itaque si ob carentiam pecuniæ mutuatae alteri, rem tuam minoris quam valeat vedas, non quidē necessitate compulsus, sed propter voluntarios tantum usus, nec vtilis nec necessarios: aut necessitate quidem compulsus vendas ad usus & expensas necessarias: sed proueniente ex tua negligentia, vel malitia (qua voluisti mutuatarium grauare) non potes recipere, nec retinere pretium datum pro tali interesse. Quod similiter dicendum est si tua domus ob defectum mutuatæ pecuniæ passa est ruinam, aut compulsus es aliam pecuniam accipere ad usuram, nolens per negligentiam aut malitiam id indicare mutuatario, qui potuisset, restitutione tibi mature facta, se liberare à tali damno. Idem etiam iudicandum est, si poteras & neglexisti, aut malitiose noluisti alia via facili, nec dispendiosa, damno quod emerit obuiare, vt cum domi habuisti alias pecunias vel grana; aut vina quæ conuenienti pretio vendere posses, vel amicos qui facile tibi mutuo darent gratis. Idem adhuc iudicandum est, vt idem author ibid. habet, cum mutuator damnum idem incurrit, etiam si pecuniam suam mutuo non dedisset: tunc enim mutuum non est causa damni: vt cum qui alicui mutuo dat merces, quas vendere non potuit nisi credita pecunia: causa damni emergentis non est mutuum, sed conditio mercium quæ præfenti pecunia vendi non potuerunt.

GINAI
RACIS
RIP
V